29/10/2022

Η ομιλία του Μητροπολίτη Βεροίας στη Σύνοδο του Πατριαρχείου Ρουμανίας

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας

Επίσημος ομιλητής μετά από πρόσκληση του Μακαριωτάτου Πατριάρχη Ρουμανίας κ.κ. Δανιήλ στην πανηγυρική Συνεδρίαση της Ιεραρχίας της Ορθοδόξου Ρουμανικής Εκκλησίας που πραγματοποιήθηκε χθες Παρασκευή 28 Οκτωβρίου 2022 στη μεγάλη αίθουσα Teoctist Patriarhul του Πατριαρχείου ήταν ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας κ. Παντελεήμων, ο οποίος βρίσκεται στο Βουκουρέστι από τις προηγούμενες ημέρες, έχοντας μεταφέρει τεμάχιο του Ιερού Λειψάνου του Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά.

Η ομιλία του Μητροπολίτη Βεροίας Ναούσης και Καμπανίας

Θά ἤθελα πρίν νά ἀρχίσω τίς ταπεινές μου σκέψεις, νά ἐκφράσω τήν ὁλοκάρδια εὐχαριστία καί εὐγνωμοσύνη μου πρός τόν Μακαριώτατο πατριάρχη Ρουμανίας κ. Δανιήλ, γιά τήν τιμητική πρόσκληση τήν ὁποία ἀπευθύνατε πρός τήν ἐλαχιστότητά μου, ὄχι μόνο γιά νά συνεορτάσω μαζί σας τή μνήμη τοῦ πολιούχου καί προστάτου τοῦ Βουκουρεστίου ὁσίου Δημητρίου τοῦ ἐκ Βασσαράβωφ, ἀλλά καί γιά νά συμμετάσχω στή σύναξη αὐτή πρός τιμήν τριῶν μεγάλων μυστικῶν Θεολόγων, τοῦ ἁγίου Συμεών τοῦ Νέου Θεολόγου, τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης, τοῦ θαυματουργοῦ, καί τοῦ ὁσίου Παϊσίου Βελιτσκόφκυ, στούς ὁποίους ἀφιερώσατε, Μακαριώτατε, τό τρέχον ἔτος μέ τήν εὐκαιρία τῆς συμπληρώσεως χιλίων ἐτῶν ἀπό τήν κοίμηση τοῦ ἁγίου Συμεών καί τριακοσίων ἀπό τή γέννηση τοῦ ὁσίου Παϊσίου. Σᾶς εὐχαριστῶ ἀπό καρδίας γιά τή μεγάλη τιμή νά ὁμιλῶ σήμερα ἐνώπιόν σας.

Ἄν καί δέν νομίζω ὅτι διερωτᾶται κανείς γιά τόν λόγο, γιά τόν ὁποῖο θείᾳ συνάρσει ὁ Μακαριώτατος συνεπλήρωσε τή δυάδα τῶν προμνημονευθέντων ἁγίων μέ τόν τρίτο, τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ, γιά τόν ὁποῖο δέν συμπίπτει τό παρόν ἔτος μέ κάποια ἐπέτειο, ἄς μοῦ ἐπιτραπεῖ νά ἀναφέρω τούς δεσμούς οἱ ὁποῖοι τόν συνδέουν μέ τόν ἅγιο Συμεών, τόν Νέο Θεολόγο, καί ὅσιο Παΐσιο Βελιτσκόφκυ.

Μέ τόν πρῶτο, τόν ἅγιο Συμεών, τόν συνδέει πρωτίστως ἡ κοινή ἐπίγεια πατρίδα, ἡ βασιλίδα τῶν πόλεων, ἡ Κωνσταντινούπολη, ἡ ὁποία δέν ἦτο μόνο θησαυροφυλάκιο τῆς θύραθεν γνώσεως ἀλλά καί τῆς κατά Θεόν σοφίας. Διότι στίς ἱερές μονές της ἀσκοῦντο πολλοί μοναχοί πλήρεις χάριτος καί ἁγιότητος, οἱ ὁποῖοι καθοδηγοῦσαν στήν ἐν Χριστῷ ζωή, ὅσους τήν ἐπιζητοῦσαν.

Συνδέει ὅμως τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ μέ τόν ἅγιο Συμεών καί κάτι ἀκόμη. Καί αὐτό εἶναι τό γεγονός ὅτι λόγω τῆς καθοριστικῆς συμβολῆς τοῦ ἁγίου Γρηγορίου στή διατύπωση τῆς περί τοῦ ἀκτίστου φωτός διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας καί τήν ὑπεράσπιση τῶν ἱερῶς ἡσυχαζόντων ἀπό τίς συκοφαντίες τοῦ Βαρλαάμ, τοῦ Γρηγορίου Ἀκινδύνου καί τοῦ Νικηφόρου Γρηγορᾶ, πολλοί εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι τοῦ ἀπέδωσαν τό προσωνύμιο τοῦ Θεολόγου, διά τοῦ ὁποίου ἡ Ἐκκλησία εἶχε τιμήσει μέχρι τότε, ὡς γνωστόν, μόνο τρεῖς, τόν ἅγιο ἀπόστολο καί εὐαγγελιστή Ἰωάννη, τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Θεολόγο καί τόν ἅγιο Συμεών, τόν Νέο Θεολόγο.

Ἡ συμβολή ὅμως τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, μέ τήν ὑπεράσπιση λόγῳ καί ἔργῳ τῶν Ἁγιορειτῶν πατέρων, οἱ ὁποῖοι ἀσκοῦντο στή νοερά προσευχή, καί μέ τήν κατοχύρωση διά Συνοδικῶν ἀποφάσεων τῆς διδασκαλίας περί τοῦ ἀκτίστου φωτός, στή διατήρηση τῆς ἱερᾶς παραδόσεως καί πίστεως τῆς Ἐκκλησίας σχετικά μέ τή δυνατότητα τοῦ χοϊκοῦ ἀνθρώπου νά μετέχει ὑπό προϋποθέσεις τῆς ἐλλάμψεως τοῦ θείου φωτός, εἶχε ὡς καρπό τή διάδοσή της τόσο εἰς τά ὅρια τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας ὅσο καί πέραν αὐτῶν, τόσο τοπικά ὅσο καί χρονικά.

Χάρη στή διδασκαλία καί τή βίωση τῆς νοερᾶς προσευχῆς στό Ἅγιο Ὄρος, ὅπως ἔγινε γνωστή ἀπό τόν μέγα κήρυκά της, τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ, τό Ἅγιο Ὄρος ἔγινε ὄχι μόνο φάρος πνευματικός, ὁ ὁποῖος φώτισε τίς ψυχές τῶν χριστιανῶν στά σκοτεινά χρόνια πού ἀκολούθησαν, ὄχι μόνο πόλος ἕλξεως γιά κληρικούς καί μοναχούς ἀπό ὁλόκληρο τόν Ὀρθόδοξο κόσμο, ἀλλά καί φορέας διαδόσεώς της, μέσω τῶν μοναχῶν στόν σλαβικό καί λοιπό ὀρθόδοξο κόσμο, καί πνευματικῆς ἀναγεννήσεως.

Ἡ διδασκαλία τοῦ ἀκτίστου φωτός καί ἡ ἐμπειρία τῆς νοερᾶς προσευχῆς ὅπως βιώθηκε στό Ἁγιώνυμο Ὄρος, ἀλλά καί τό ἴδιο τό Περιβόλι τῆς Παναγίας, συνδέουν τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ μέ τόν τρίτο καί νεώτερο ἀπό τούς τιμωμένους μυστικούς πατέρες, τόν ὅσιο Παΐσιο Βελιτσκόφκυ, ὁ ὁποῖο ἔζησε ἐκεῖ ἐπί 17 ἔτη, ὅπως καί ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς.

Εἰς αὐτά τά ὁποῖα συνδέουν τίς τρεῖς μυστικούς πατέρες θά μπορούσαμε νά προσθέσουμε ἕναν ἀκόμη θαυμαστό σύνδεσμο. Αὐτός εἶναι ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης. Βαθύς γνώστης καί μελετητής τῶν ἔργων τοῦ ἁγίου Συμεών τοῦ Νέου Θεολόγου, καί συντάκτης τῆς πρός τιμήν του Ἀκολουθίας, προετοίμασε τήν ἐκτύπωση τῶν συγγραμμάτων τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ στή Βιέννη, ἀλλά καί ἐπεδίωξε νά γίνει μαθητής τοῦ ὁσίου Παϊσίου τοῦ Βελιτσκόφσκυ, ἔστω καί ἄν γιά διαφόρους λόγους δέν πραγματοποίησε αὐτή τήν ἐπιθυμία του.

Ὅλα αὐτά ἀποδεικνύουν, νομίζω, σαφέστατα τήν ἐμπνευσμένη σύνδεση τῶν τριῶν πατέρων καί μυστικῶν Θεολόγων, τούς ὁποίους τιμᾶ ἀπό κοινοῦ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας κατά τό παρόν ἔτος.

Ποιός θά μποροῦσε νά εἶναι ὅμως ὁ λόγος τῆς τιμῆς τῶν τριῶν μυστικῶν Θεολόγων καί πνευματοφόρων πατέρων στόν 21ο αἰώνα καί στόν σύγχρονο κόσμο μας, σέ ἕναν κόσμο στόν ὁποῖο οἱ ἄνθρωποι γινόμεθα ὅλο καί πιό ἐπιφανειακοί, ὅλο καί πιό ἐξωστρεφεῖς. Σέ ἕναν κόσμο πού ἀρκεῖται στό νά παράγει τεχνητά φῶτα μέ νέες καί φιλικότερες πρός τό περιβάλλον τεχνολογίες, ἀλλά ἀδιαφορεῖ γιά τό θεῖο φῶς. Σέ ἕναν κόσμο πού ἀρέσκεται νά ἐντρυφᾶ στά μυστικά τοῦ σύμπαντος, ἀλλά δέν ἐνδιαφέρεται νά ἐξιχνιάσει, κατά τό δυνατόν, τά μυστήρια τοῦ Θεοῦ. Σέ ἕναν κόσμο πού ἐργάζεται γιά τήν ἐξέλιξη τῆς τεχνητῆς νοημοσύνης, ἀλλά ἀγνοεῖ τήν νοερά προσευχή.

Ὁ πρῶτος λόγος εἶναι ὅτι ἡ μυστική Θεολογία δέν εἶναι ἁπλῶς μία ἀπό τίς διδασκαλίες τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀλλά εἶναι ἡ διαχρονική διδασκαλία τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Οἱ τρεῖς τιμώμενοι ἅγιοι, οἱ ὁποῖοι μέ τή ζωή, μέ τά ἔργα

καί μέ τήν ἀκτινοβολία τους καλύπτουν καί φωτίζουν τή δεύτερη χριστιανική χιλιετία καί συνεχίζουν νά φωτίζουν καί σήμερα τόν κόσμο καί τούς πιστούς, δέν ἐπινόησαν κάτι νέο. Κάθε ἄλλο. Ἔκαναν μέ τήν ἔμπονη προσπάθειά τους πράξη τήν ἐμπειρία τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως αὐτή προεικονίζεται μέ τόν μακαρισμό τοῦ Κυρίου «μακάριοι οἱ καθαροί τῇ καρδίᾳ ὅτι αὐτοί τόν Θεόν ὄψονται» καί περιγράφεται ἀπό τόν πρωτοκορυφαῖο ἀπόστολο Παῦλο, ὁ ὁποῖος «εἴτε ἐν σώματι εἴτε ἐκτός σώματος ... ἡρπάγη ἕως τρίτου οὐρανοῦ»· ὅπως τήν μαρτυροῦν οἱ βίοι καί τά ἔργα πολλῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καί ὅπως ἐκφράζεται μέσα ἀπό τά ἔργα τῶν τριῶν τιμωμένων πατέρων, τοῦ ἁγίου Συμεών τοῦ Νέου Θεολόγου, τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ καί τοῦ ὁσίου Παϊσίου Βελιτσόφκυ, οἱ ὁποῖοι τήν παρέδωσαν καί στούς μεταγενεστέρους.

Ἐάν μελετήσει κανείς τόν Βίο τους καί ἐάν ἐντρυφήσει στά ἔργα τους δέν θά δυσκολευθεῖ νά ἀνακαλύψει τά στοιχεῖα τά ὁποῖα συνέβαλαν στήν πνευματική τους πρόοδο καί τούς ἀξίωσαν νά ζήσουν τίς οὐράνιες ἐμπειρίες τῆς θείας ἐλλάμψεως, οἱ ὁποῖες ἀποτυπώνονται στά ἔργα τους, ἤ μᾶλλον ἀποκαλύπτονται «ἐν ἐσόπτρῳ καί ἐν αἰνίγματι», διότι δέν εἶναι δυνατόν νά τίς κατανοήσει ὁ ἀμύητος καί χοϊκός ἄνθρωπος.

Ἐκεῖνο τό ὁποῖο μποροῦμε ὅμως νά κατανοήσουμε εἶναι τά βήματα τά ὁποῖα μπορεῖ ὁ κάθε πιστός νά ἀκολουθήσει, «ἀναθεωρῶν τήν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς» τῶν τριῶν τιμωμένων ἁγίων πατέρων, ὥστε νά φθάσει ἔστω καί στούς πρόποδες τοῦ οὐρανίου Θαβώρ. Διότι ἡ ἐν Χριστῷ ζωή τήν ὁποία καλεῖται νά ζήσει ὁ κάθε ἄνθρωπος, εἶναι ζωή χάριτος, εἶναι ζωή κεκρυμμένη ἐν Χριστῷ, εἶναι ζωή ἐν τέλει θεοπτίας καί θείας ἐλλάμψεως, στό μέτρο στό ὁποῖο ὁ κάθε ἕνας μπορεῖ νά ἀντιληφθεῖ καί νά δεῖ.

Ἀφετηρία αὐτῆς τῆς πορείας εἶναι ἀσφαλῶς ἡ σχέση τῶν τριῶν τιμωμένων ἁγίων μέ τούς πνευματικούς τους πατέρες. Ἡ ὑπακοή εἰς αὐτούς εἶναι αὐτή ἡ ὁποία ἄνοιξε τήν ψυχή τους στόν Θεό, διότι ἡ ὑπακοή ἀποσφραγίζει τήν ψυχή τοῦ ἀγωνιζομένου πιστοῦ ἀπό τά δεσμά τοῦ ἰδίου θελήματος καί τῆς ἐγωιστικῆς προσκολλήσεως εἰς αὐτό. Τήν ἀνοίγει, ὅπως γράφει ὁ ἅγιος Συμεών, σάν τό κοχύλι, καί μέσα σ᾽ αὐτό δημιουργεῖται προοδευτικά «ἐκ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ», δηλαδή τῆς θείας χάριτος, ὁ πολύτιμος μαργαρίτης.

Συγχρόνως ὅμως, καθώς ἡ ψυχή ἀνοίγει, καθαίρεται καί γίνεται περισσότερο δεκτική τῆς θείας χάριτος, ἡ ὁποία ἐνεργεῖ καί ὡς «καθαρτική ἐνέργεια», ἀλλά καί ὡς δύναμη ἡ ὁποία ἑλκύει τόν ἄνθρωπο πρός τόν Θεό· καί ἀκόμη ἀνάβει μέσα του τόν θεῖο πόθο καί τόν παρακινεῖ εἰς μεγαλυτέρα ἐπικοινωνία καί ἐντρύφηση τοῦ Θεοῦ. Κάνει τήν ψυχή νά αἰσθάνεται ὅπως οἱ μαθητές τοῦ Κυρίου εἰς τούς Ἐμμαούς, οἱ ὁποῖοι αἰσθανόταν τήν καρδίαν τους «φλεγομένην» ἀπό τήν ἐπιθυμία

νά εὑρίσκονται μαζί μέ τόν συνοδοιπορoῦντα μέ αὐτούς Χριστόν.

Ἡ ἐπιθυμία αὐτή αὐξάνει καί τόν ζῆλο τῆς συνευρέσεως μέ τόν Χριστόν, ἀνεξαρτήτως τῶν συνθηκῶν, ὅπως συμβαίνει καί μέ τούς μαθητές του εἰς τό ὄρος Θαβώρ, αὐξάνει γιά τόν ἀγωνιζόμενο πιστό τήν ἐπιθυμία τῆς ἀδιαλείπτου προσευχῆς, ἀνεξαρτήτως τοῦ τόπου καί τοῦ χρόνου εἰς τόν ὁποῖο εὑρίσκεται, διότι ἡ ἡσυχία, τήν ὁποία διδάσκουν οἱ μυστικοί Θεολόγοι, δέν ἀφορᾶ μόνο τήν ἀπαλλαγή ἀπό τούς θορύβους τοῦ κόσμου μέ τήν ἀπομάκρυνση ἀπό αὐτόν, ἀλλά καί τήν ἀπαλλαγή ἀπό τούς θορύβους τούς ὁποίους προκαλοῦν τά πάθη, ὁ ἐγωισμός, τό ἴδιο θέλημα καί οἱ βιωτικές μέριμνες μέσα στήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου.

Κατά συνέπεια ὁ πιστός μπορεῖ νά βιώνει τήν ἡσυχία ἀκόμη καί μέσα στήν πιό θορυβώδη μεγαλούπολη, ἀρκεῖ στήν ψυχή του νά κυριαρχεῖ ἡ ἡσυχία, τήν ὁποία διασφαλίζει ἡ ὑπακοή καί ἡ ἐκκοπή τοῦ ἰδίου θελήματος. Τήν ἀλήθεια αὐτή ἐπιβεβαιώνει ἡ μαρτυρία τοῦ φίλου καί βιογράφου τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, τοῦ ἁγίου Φιλοθέου τοῦ Κοκκίνου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, γιά τόν πρό ὀλίγων ἐτῶν ἁγιοκαταταχθέντα πατέρα τοῦ ἁγίου Γρηγορίου, τόν ἅγιο Κωνστάντιο, ὁ ὁποῖος προσηύχετο νοερά καί κατά τή διάρκεια τῶν συσκέψεων στά ἀνάκτορα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, παρουσίᾳ τοῦ βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου τοῦ Β΄. Καί τοῦτο διότι ὁ ἅγιος Κωνστάντιος βίωνε τήν καθαίρουσα τήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου ὑπακοή μέσα στόν κόσμο καί εἶχε τήν χάρη τοῦ Θεοῦ, ὥστε ἀκόμη καί νά θαυματουργεῖ, ὅπως διαβάζουμε στόν Βίο τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ.

Τήν ἀλήθεια αὐτή ἐπιβεβαιώνει κατ᾽ ἕνα διαφορετικό τρόπο καί ἡ ζωή τοῦ ὁσίου Παϊσίου, ὁ ὁποῖος, ἐάν καί ἀπό νεαρός ἔζησε τή μοναχική καί ἡσυχαστική ζωή, ὡς ἡγούμενος τῆς μονῆς Νεάμτς, ἀναγκάσθηκε νά στερηθεῖ τήν ἡσυχία, τόσο ἐξαιτίας τῶν ἀνακαινιστικῶν ἐργασιῶν τῆς μονῆς ὅσο καί τοῦ πλήθους τῶν μαθητῶν οἱ ὁποῖοι συνέρρεαν καθημερινά πρός αὐτόν, οὐδέποτε ὅμως στερήθηκε τῆς ἐσωτερικῆς ἡσυχίας ἤ ἐγκατέλειψε τή διαρκῆ ἄσκηση τῆς νοερᾶς προσευχῆς, διότι ἐξ ἀρχῆς εἶχε θέσει ὡς σταθερό καί ἀκλόνητο θεμέλιό της τήν ὑπακοή εἰς τόν πνευματικό του ὁδηγό.

Ἡ ὁδός τῆς ὑπακοῆς ἀποτελεῖ, ὅπως προκύπτει ἀπό τούς Βίους τῶν τριῶν τιμωμένων ἁγίων, καί γιά τόν σύγχρονο ἄνθρωπο, τόν ἄνθρωπο τοῦ 21ου αἰῶνος, τήν ἀσφαλῆ ὁδό, γιά νά ἀκολουθήσει τά ἴχνη τῶν τριῶν ἁγίων μυστικῶν πατέρων καί Θεολόγων, ἔστω καί ἄν εὑρίσκεται μέσα στή δίνη τῶν ἐξελίξεων καί τῶν φροντίδων τοῦ κόσμου, ἀλλά καί νά γίνει μέτοχος τῆς θείας χάριτος καί τῆς θείας ἐλλάμψεως, κατά τή δεκτικότητα τῆς καρδίας του. Καί αὐτό εἶναι, νομίζω, τό πιό σημαντικό ἀλλά καί τό πιό παρήγορο καί ἐλπιδοφόρο μήνυμα τῶν τιμωμένων ἁγίων γιά κάθε πιστό καί ὅλους ἐμᾶς οἱ ὁποῖοι τούς τιμοῦμε σήμερα.

Εἴθε, δι᾽ εὐχῶν σας, Μακαριώτατε, νά ἀξιωθοῦμε ὅλοι νά τήν βαδίσουμε, ὥστε νά ἀξιωθοῦμε καί τῆς θείας ἀνταμοιβῆς, τῆς θείας χάριτος καί ἐλλάμψεως.

Ἐκφράζοντας καί πάλι ἐν εὐγνωμοσύνῃ πολλῇ τίς εὐχαριστίες μου γιά τήν πρόσκλησή σας, Μακαριώτατε, καί τήν τιμή τήν ὁποία μοῦ ἐπιφυλάξατε, καί ἐπιτρέψατε μου ταπεινῶς νά σᾶς εὐχηθῶ γιά τήν ἐπέτειο τῆς συμπληρώσεως δεκαπέντε ἐτῶν εὐκλεοῦς Πατριαρχείας τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος.

Στο τέλος της πανηγυρικής συνεδρίας προβλήθηκε Ντοκιμαντέρ με θέμα τον ησυχασμό και τη νοερά προσευχή, παραγωγή του τηλεοπτικού σταθμού του Πατριαρχείου Ρουμανίας «**TRINITAS TV**».

Περισσότερες φωτογραφίες

Διαβάστε επίσης:

Συνεδρίασε η Ιερά Σύνοδος του Πατριαρχείου Ρουμανίας